
OBSAH

Předmluva	5
Obsah	7
1 Úvod	11
I. EKOSYSTÉMY V OCHRANĚ PŘÍRODY	
2 Příroda jako soubor ekologických systémů	13
2. 1 Geologický vývoj a vývoj ekosystémů na Zemi	13
2. 2 Co je ekosystém	14
2. 3 Struktura a složení ekosystému	17
2. 4 Ekosystémy a prostředí	27
2. 5 Vývoj ekosystémů	35
2. 6 Geologický vývoj Českého masivu	39
2. 7 Vývoj přírody ve čtvrtohorách	41
3 Přehled ekosystémů přírody českých zemí	47
3. 1 Ekosystémy a jejich studium v krajině	47
3. 2 Metodický postup studia ekosystémů	48
3. 2. 1 Klíč k určení ekosystémů v krajině	48
3. 2. 2 Studium modelového ekosystému	51
3. 3 Lesní ekosystémy naší krajiny	53
3. 3. 1 Vývoj a rozšíření lesních ekosystémů	53
3. 3. 2 Přirozené lesní ekosystémy	58
3. 3. 2. 1 Teplomilné doubravy	59
3. 3. 2. 2 Dubohabrové háje	65
3. 3. 2. 3 Lužní lesy	70
3. 3. 2. 4 Kyselé (acidofilní) doubravy	74
3. 3. 2. 5 Borové doubravy	76
3. 3. 2. 6 Olšiny	77
3. 3. 2. 7 Reliktní bory	79
3. 3. 2. 8 Bučiny	80
3. 3. 2. 9 Suťové a roklinové lesy	87
3. 3. 2. 10 Horské smrčiny	89
3. 3. 2. 11 Kosodřevina	92
3. 3. 3 Ekosystémy pěstovaných kulturních lesů	93
3. 3. 3. 1 Kulturní bory	93
3. 3. 3. 2 Kulturní smrčiny	95
3. 3. 3. 3 Kulturní porosty modřínů	96
3. 3. 3. 4 Kulturní porosty topolů	96

3. 3. 3. 5 Porosty dubu červeného	97
3. 3. 3. 6 Porosty borovice černé	98
3. 3. 3. 7 Porosty trnovníku akátu	98
3. 3. 3. 8 Porosty domácích listnáčů	100
3. 4 Nelesní ekosystémy	100
3. 4. 1 Přirozené nelesní ekosystémy	101
3. 4. 1. 1 Vodní a pobřežní ekosystémy	101
3. 4. 1. 2 Rašeliniště	117
3. 4. 1. 3 Skály	123
3. 4. 1. 4 Otevřené sutě a kamenná moře	125
3. 4. 1. 5 Teplomilné vápnomilné skalní stepi	126
3. 4. 1. 6 Acidofilní skalní stepi	130
3. 4. 1. 7 Černozemní stepi	131
3. 4. 1. 8 Ekosystémy píščin	135
3. 4. 1. 9 Ekosystémy nad alpinskou hranicí lesa	138
3. 4. 2 Nelesní ekosystémy kulturní krajiny	146
3. 4. 2. 1 Louky	146
3. 4. 2. 2 Slatiny a rašelinné louky	152
3. 4. 2. 3 Ekosystémy zasolených půd	154
3. 4. 2. 4 Teplomilné trávníky	156
3. 4. 2. 5 Další nelesní ekosystémy kulturní krajiny	157

II. ZÁSADY A ORGANIZACE OCHRANY PŘÍRODY

4 Ohrožení přírody	159
4. 1 Porušování přirozených ekosystémů a jeho důsledky pro lidskou společnost	159
4. 2 Některé současné problémy průmyslově vyspělé společnosti a jejich vliv na ekosystémy	161
4. 2. 1 Znečištění atmosféry	161
4. 2. 2 Znečištění vod	164
4. 2. 3 Hospodaření s půdou	166
4. 2. 4 Likvidace pevných odpadů	170
4. 2. 5 Vymírání organismů a zánik některých biocenóz	171
4. 3 Příklady poškozování naší přírody jednotlivci i organizacemi	173
4. 3. 1 Poškozování přírody činností jednotlivců	173
4. 3. 2 Hospodářský rozvoj a ochrana přírody	178
4. 4 Závěrem	182
5 Opatření na ochranu přírody	183
5. 1 Historický vývoj ochrany přírody ve světě a u nás	183
5. 2 Poslání státní ochrany přírody v systému ochrany přírody jako celku	188
5. 3 Právní a organizační zajištění státní ochrany přírody	189

5. 3. 1 Vazba na právní opatření jiných oborů	190
5. 3. 2 Vazba na všeobecná ustanovení	191
5. 4 Praktická současná řešení ochrany přírodních hodnot ve smyslu poslání státní ochrany přírody a současných právních norem	192
5. 5 Ochrana přírody v jiných zemích a mezinárodní organizace na ochranu přírody	194
6 Chráněné části přírody v ČSR	195
6. 1 Přehled typů chráněných částí přírody	195
6. 2 Obecná charakteristika chráněných území v ČSR	195
6. 3 Význam chráněných částí přírody pro lidstvo	197
6. 3. 1 Ochrana geologických objektů	197
6. 3. 2 Význam českého masívu pro studium geologické minulosti Země	203
6. 3. 3 Zachování přirozených biocenóz pro vědecký výzkum	204
6. 3. 4 Chráněná území jako rezervoár bohatství druhů a společenstev	205
6. 3. 5 Možnosti využití různých planě rostoucích či volně žijících organismů pro výživu lidstva	206
6. 3. 6 Význam zachování kulturních a estetických hodnot	207
6. 4 Klasifikace chráněných území v ČSR a způsoby jejich ochrany	208
6. 4. 1 Charakteristika typů chráněných území	208
6. 4. 2 Zajištění ochrany chráněných území v praxi	210
6. 5 Ochrana organismů, zkamenělin a nerostů	212
7 Přírodní poměry jednotlivých velkoplošných chráněných území	215
7. 1 Provincie Česká vysočina	217
7. 1. 1 Krkonošsko-jesenická subprovincie	217
7. 1. 1. 1 Krkonošský národní park	217
7. 1. 1. 2 CHKO Jizerské hory	221
7. 1. 1. 3 CHKO Lužické hory	223
7. 1. 1. 4 CHKO Orlické hory	225
7. 1. 1. 5 CHKO Jeseníky	227
7. 1. 2 Krušnohorská subprovincie	231
7. 1. 2. 1 CHKO Labské pískovce	231
7. 1. 2. 2 CHKO České středohoří	232
7. 1. 2. 3 CHKO Slavkovský les	236
7. 1. 3 Česká tabule	238
7. 1. 3. 1 CHKO Český ráj	238
7. 1. 3. 2 CHKO Kokořínsko	240
7. 1. 4 Poberounská subprovincie	242
7. 1. 4. 1 CHKO Český kras	243
7. 1. 4. 2 CHKO Křivoklátsko	249
7. 1. 5 Šumavská a českomoravská subprovincie	249

7.1.5.1	CHKO Šumava	250
7.1.5.2	CHKO Novohradské hory	253
7.1.5.3	CHKO Třeboňsko	253
7.1.5.4	CHKO Žďárské vrchy	255
7.1.5.5	CHKO Moravský kras	257
7.1.5.6	CHKO Podyjí	261
7.2	Provincie Západní Karpaty	262
7.2.1	Subprovincie Západní Vnější Karpaty	262
7.2.1.1	CHKO Pálava	262
7.2.1.2	CHKO Beskydy	265
7.2.1.3	CHKO Bílé Karpaty	270
8	Maloplošná chráněná území	271
8.1	Jak může škola chráněná území využívat	271
8.2	Jak může pomoci škola a mládež při péči o přírodní hodnoty naší krajiny	273
8.3	Seznamy maloplošných chráněných území	274
8.3.1	Hlavní město Praha	274
8.3.2	Středočeský kraj	277
8.3.3	Jihočeský kraj	283
8.3.4	Západoceský kraj	288
8.3.5	Severočeský kraj	294
8.3.6	Východočeský kraj	299
8.3.7	Jihomoravský kraj	304
8.3.8	Severomoravský kraj	313
9	Závěr	318
10	Přehled použité a doporučené literatury	319
11	Slovniček cizích slov a termínů	323
12	Právní normy v ochraně přírody	330
	Zákon č. 40/1956 Sb. o státní ochraně přírody	330
	Vyhláška č. 54/1958 ministerstva školství a kultury, kterou se určují chráněné druhy rostlin	334
	Vyhláška č. 211/1958 poverenictva školstva a kultury, ktorou sa určujú chránené druhy rastlín	338
	Vyhláška č. 80/1965 ministerstva školství a kultury o ochraně živočichů .	343
	Vyhláška č. 125/1965 Predsedníctva Slovenskej národnej rady o ochrane živočichov	349
13	Rejstřík maloplošných a velkoplošných chráněných území a jejich návrhů v ČSR	353
14	Věcný rejstřík	363